

Naslov članka/Article:

Aktivnosti za zmanjšanje števila dijakov, ki predčasno opustijo šolanje

Activities to Reduce the Number of Students Leaving School Early

Avtor/Author:

mag. Mateja Verdinek Žigon

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Vzgoja in izobraževanje 5/2018, letnik 49

ISSN 0350-5065

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo
Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2018

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/vzgoja-in-izobrazevanje/>

Mag. Mateja Verdinek Žigon, Srednja šola Ravne, ŠC Ravne

AKTIVNOSTI ZA ZMANJŠANJE ŠTEVILA DIJAKOV, KI PREDČASNO OPUSTIJO ŠOLANJE

Na Srednji šoli Ravne izvajamo programe srednjega strokovnega, poklicnega, nižjega poklicnega in poklicno-tehniškega izobraževanja. Dijake pripravljamo za poklice: strojni tehnik, tehnik računalništva, elektrotehnik, avtoserviser, mehatronik operater, oblikovalec kovin – orodjar, metalurg, pomočnik v tehnoloških procesih in strojni tehnik – PTI. Število dijakov, ki so vpisani na našo šolo, se spreminja vsako šolsko leto in se giblje od 480 do 637 dijakov, kar je letos rekordno velika številka. Vsako leto je vpisanih tudi nekaj deklet, čeprav prevladujejo fantje.

Osip je eden izmed pojavov, s katerimi se kot svetovalna delavka srečujem pri svojem delu. Žal so dijaki takrat, ko pridejo do mene, največkrat že odločeni. Tako smo kot šola iskali možnosti, kako priti do dijakov še pred njihovo odločitvijo zapustiti šolo. Kar nekaj jih vsako leto letnik, v katerega so vpisani, ne zaključi uspešno. Ali se izpišejo, ali enostavno nehajo, ali sploh ne začnejo obiskovati pouka in jih nato črtamo iz evidence vpisanih dijakov, ali pa pouk sicer obiskujejo do konca in letnika ne zaključijo uspešno ter potem po končanih počitnicah izgubimo stik z njimi.

V grobem bi »osipnike« lahko delili v več kategorij:

- izpisani,
- črtani iz evidence,
- neuspešni po koncu šolskega leta,
- dijaki PTI-programa (zaposlitev).

Vsaka kategorija zase ima svoje značilnosti in na šoli se trudimo posamezno kategorijo osipnikov razumeti, jim nuditi podporo in seveda končno zmanjšati njihovo število.

Pozornost smo usmerili na delo s tistimi, ki so se prepisali, in na tiste, ki bi morebiti lahko bili neuspešni. Želimo spoznati morebitne vzroke za izpis in jih zmanjšati.

Dejavnosti, ki jih prepoznavamo kot posebej koristne:

- **Dodatna ura matematike:** vsem oddelkom prvega letnika v izobraževalnih programih SPSI, SSI in PTI in drugega letnika SPI namenimo dodatno uro matematike (MAT 2), ki jo poučuje druga

profesorica. Njena naloga je omogočanje utrjevanja znanja. Pri tej uri ne obravnavajo nove učne snovi, ne pridobivajo ocen in ne izvajajo preverjanja znanja za ocene, ampak je namenjena le utrjevanju in razlagi trenutne obravnavane učne snovi pri matematiki. Za ta način dela smo se odločili, ker so bili dijaki najbolj neuspešni ravno pri predmetu matematika in ker verjamemo v povezavo učne neuspešnosti in prenehanja obiskovanja pouka. Dokazano smo z dodatno uro matematike, namenjeno utrjevanju in razlagi, prispevali k povečanju uspešnosti.

V šolskem letu 2009/2010 je bilo ob koncu leta vpisanih 548 dijakov. Od teh jih je imelo 184 (33,6 %) popravni izpit iz matematike. Po tem letu smo uvedli dodatno uro matematike; poimenovali smo matematika 2. V šolskem letu 2014/2015 je bilo ob koncu šolskega leta vpisanih 469 dijakov. Od teh jih je imelo 75 (16 %) pri matematiki negativno oceno. Tudi nadaljnje spremljanje nam kaže pozitivne rezultate.

- **Razredne ure** so v urniku in so redni del pouka. Vsak razrednik izvaja eno uro tedensko razredno uro. S tem, ko ima razrednik uro zagotovljeno v urniku, mu omogočamo prostor in čas za temeljitejšo ukvarjanje z razredno problematiko, kjer se lahko sproti rešujejo problemske situacije oddelka, in razrednik ima tudi reden – tedenski stik z dijaki in s tem večjo možnost, da opazi spremembe v vedenju dijaka, slabe ocene ali kake druge znake stiske. V okviru razrednih ur dijaki in razredniki uporabljajo predlagano orodje: tedenski skupinski pogovor namesto razredne ure, stališča, osebni profil (kar so predlogi, ki smo jih dobili v okviru projekta CroCooS.).
- **Premik začetka pouka:** Pretekla leta smo opažali, da je bilo kar veliko izostajanja od prve šolske ure. Dijaki so tudi ob pogovorih povedali, da težko zjutraj vstanejo in imajo tudi večkrat težave z usklajevanjem prevoza. Zato se je vodstvo šole

odločilo za premik začetka ure pouka s 6.55 na 7.45. V času, ko se je pouk začel ob 7. uri, je 25 % dijakov k prvi uri zamujalo zaradi prevoza, zdaj je teh dijakov le 5 %.

- **Osebni izobraževalni načrti** nastanejo za vse dijake, ki imajo ob konferenčnem obdobju tri ali več negativnih ocen, in dijake, ki se prepisujejo v drug program. OIN pripravi svetovalna služba in ga preda razredniku, ta OIN spremlja in dopolnjuje ter ga ob koncu šolskega leta odda svetovalni službi. Svetovalna služba ob koncu preveri realizacijo.
- **Krepitev samopodobe in postavljanje ciljev z učenjem učenja:** Prepričani smo, da so za vsakega mladostnika zelo pomembna temeljna znanja o samopodobi in postavljanju ciljev, zato imajo vsi dijaki prvega letnika v programu SSI eno uro tedensko na urniku predmet učenje učenja. Obravnavane vsebine pri predmetu so: kako izboljšati samopodobo, kako si postavljati realne cilje in aktivnosti za njihovo doseg, kako izboljšati svoje učenje in narediti uporaben načrt zanj, spoznavanje dejavnosti za zmanjševanje stresa in spoznavanje vsebine s področja bontona, javnega nastopanja in komunikacije. Menimo, da znanja, ki jih pridobijo, lahko uporabijo, kadar se znajdejo v stiski. Vsi dijaki so bili konec šolskega leta ocenjeni pozitivno, kar pomeni, da so teoretična znanja usvojili in s tem povečali možnost, da jih lahko uporabijo, če se znajdejo v situaciji, ki bi jim povzročala stisko ali jih vodila do prehitrega opuščanja izobraževanja.
- **Sestanki razrednikov** so aktivnost kolegialnega podpiranja, ki nam je v okviru projekta dobro uspela. Enkrat na mesec se srečujemo razredniki istega letnika in vodimo pogovore o razrednih problematikah ter skupaj iščemo načine in možnosti izboljšav. Tako smo drug drugemu v oporo, pomoč in si izmenjujemo različne ideje. Redno sklicujemo tudi oddelčne učiteljske zbornice, kjer se pogovarjamo o posameznih dijakih. Posamezni dijaki različno funkcionirajo pri posameznem predmetu in učitelju. Izmenjava informacij in izkušenj nam pomaga in nam je vir vzajemnega učenja. Morda sodelavec uporablja drugačne pristope in mi lahko pove kaj več o tem; tako tudi spoznavamo močna in šibka področja dijaka, dijaka pogledamo skozi različna očala.
- **Izvedba projektov:** V okviru projektne tedne in v okviru projekta CroCooS nam je uspela tudi

izvedba dveh projektov. V enem se je skupina dijakov ukvarjala s temo predčasnega opuščanja izobraževanja na naši šoli in posnela video na temo: ostani v šoli. Pri drugem, ki smo ga poimenovali eko vrt, pa so mladi pod mentorstvom sodelavke oblikovali in negovali svoj vrt.

Primer: zmanjševanje osipa preko sodelovanja pri ustvarjanju filma

S snemanjem filma so mladi mladim na svojevrsten način svetovali o pomenu gradnje poklicne poti, vztrajanju in premagovanju ovir na tej poti. V skupini so sodelovali dijaki, pri katerih so razredniki prepoznali znake potencialnega dijaka, ki predčasno zapusti izobraževanje, oziroma dijaka v stiski. Razredniki so predlagali dijake, ki so se jim zdeli primerni za vključitev v projekt. Nagovorila sem jih sama in jih prosila, da mi omenijo tri ali štiri dijake iz njihovega oddelka, pri katerih so prepoznali naslednje znake:

- ima nizke ocene (veliko negativnih);
- večkrat moti pouk s klepetanjem ali neprimerimi komentarji;
- ne piše pri pouku, ne prinaša s seboj šolskih potrebščin;
- ponavlja razred.

Ko sem dobila nabor imen, sem se z dijaki pogovorila. Povabila sem jih k sebi v pisarno (posamezno po oddelkih), jim predstavila, da se želimo lotiti projekta, kjer bi posneli film, in da prepoznavamo, da imajo nekaj znanj in veščin, ki bi nam pri tem projektu koristile. Prosila sem jih, ali se strinjajo, da bi sodelovali, in da bo vse skupaj potekalo v času projektne tedne. Da v tem času ne bodo v skupini s svojim oddelkom, kot je to v navadi, ampak bodo mešano iz različnih oddelkov združeni v eno skupino. Mentor bo sodelavec, sama mu bom po potrebi pomagala.

Vsi nagovorjeni dijaki so se strinjali. Ves teden je z njimi delal sodelavec, sama sem se vključila v začetku pri načrtovanju dela in oblikovanju vodilne niti, potem sva se s sodelavcem občasno pogovorila, kako napreduje, kako dijaki sodelujejo in kako so motivirani. Zanimivo je bilo, da dijakom ni bilo težko ostati po koncu pouka in narediti kako stvar, delali so več kot običajno in nihče se ni pritoževal. Izmed vseh šestnajstih vključenih dijakov se samo eden ni držal dogovora in je zamujal ter občasno motil z neprimernimi komentarji. Nastal

je film z njihovo vsebino in izvedbo, na katerega so bili zelo ponosni.

Ob koncu sem jih ponovno povabila k evalvaciji in jih vprašala, kako so se počutili v času trajanja projektnega tedna, kako jim je bilo všeč, kaj bi še želeli. Vsi so bili navdušeni in so podali pozitivne kritike, celo dijak, ki je med tednom izstopal s svojim vedenjem.

Na šoli se zavedamo, da je lahko drugačno delo in drugačen pristop k pouku stimulativen, in tako imajo dijaki možnost, da pokažejo kakšne svoje druge sposobnosti, ki jih pri klasičnem pouku ne morejo. Tudi tokrat se nam je zgodilo, da je nekaj dijakov, ki so drugače v razredu označeni z nalepko »dijak, ki moti pouk«, zelo pozitivno izstopalo. Dijak, ki sicer med poukom nenehno moti pouk, težko mu je kar koli narediti, kar naprej zamuja in pozablja stvari, se je tu prelevil v dijaka, ki je delal prostovoljno po pouku, znal je biti tiho in tudi počakati, kadar je bilo to potrebno.

Primer: zmanjševanje osipa z vključevanjem v projekt Eko vrt

Naslednji izmed projektov, kako dijakom omogočiti drugačno učenje in priložnost pokazati še kakšne svoje sposobnosti, je aktivnost eko vrt. V aktivnost so se dijaki lahko vključili prostovoljno, spodbujali smo vključevanje rizičnih dijakov, ki bi bili lahko potencialni osipniki. Število dijakov, ki so se zanimali za projekt, je bilo večje, kot pa se jih je lahko vključilo, zato smo se dogovorili, da bodo preostali lahko prevzeli skrb in delo na vrtu po projektne tednu vsako sredo v okviru razredne ure in po potrebi v času praktičnega pouka ob četrtkih in petkih do konca šolskega leta.

Glavnina dela je bila opravljena v času projektnega tedna, ko smo uredili nasad borovnic, ribeza, malin, robid, goji jagod, kivija in jagod. Aprila in maja smo uredili še nasad zelišč.

V času praktičnega pouka so izdelali in postavili ograjo za vrt, s tem smo vrt zaščitili pred divjadjo in drugimi zunanjimi škodljivci. Do konca šolskega leta je bilo treba poskrbeti tudi za košnjo med nasadom. Za košnjo je skrbel dijak, ki je popolnoma izgubil motivacijo za šolsko delo in obiskovanje pouka in se je želel maja izpisati. V delu na vrtu je našel motivacijo in pripadnost šoli, da je ostal in tudi uspešno zaključil letnik. Iskal je izboljšave in predlagal rešitve, kako rastline zavarovati pred škodljivci, izboljšati njihovo rast in jih zaščititi pred zaraščanjem. Zanimivo je bilo to, da je dijak, kadar je

delal na vrtu, lahko ostajal dolgo, tudi več ur. V šoli pa mu je bila vsaka ura muka. Dogovorili smo se, da naj, kadar čuti, da ne bo več pri pouku, da bo predčasno odšel domov, pride najprej do razredničarke, s katero se pogovorita, določita čas na vrtu in po tem času, se dijak vrne k rednim uram. Dijak je večkrat med šolskim letom izkoristil možnost dela na vrtu med trajanjem šolskega dne, vsakič v skladu z dogovorom. Uspešno je zaključil letnik, kar se brez pomoči »vrta« ne bi zgodilo.

Celotni potek dela so dijaki predstavili staršem na zaključni prireditvi. Starši so aktivnost sprejeli z navdušenjem in potrdili, da je za dijake poleg šolskega dela pomembno še kaj drugega, kar jim bo v življenju prišlo prav. Rezultati dela so vidni na vrtu, kjer posajene rastline dobro uspevajo. Dijaki niso želeli prepustiti skrbi za vrt komu drugemu in so želeli nadaljevati z delom. Tudi v času, ko so bili na praksi pri delodajalcu, so prihajali v popoldanskem času in skrbeli za vzdrževalna dela na vrtu. Iz podrobnejše evalvacije je bilo razvidno, da je projekt pripomogel k zmanjšanju osipa v razredu in pomagal k dodatni motivaciji za šolsko delo.

IZ PROJEKTA CROCOOS V ŽIVLJENJE

V projektu CroCooS smo pridobili nove izkušnje, novo znanje, ki smo ga preizkušali v šoli. Sproti delamo nove načrte, dopolnjujemo, preoblikujemo stare in se še vedno učimo ter s tem sledimo viziji šole, ki se glasi: »Srednja šola Ravne je center tehniškega znanja Koroške, ki na sodoben način, s poslušom za vsakega udeleženca ter s sodelovanjem z gospodarstvom izobražuje za poklic in za življenje.«

Želimo, da naša šola postane najboljša strokovna šola na Koroškem, ki skrbi za visoko strokovnost, je unikatna po svojem pristopu ter vzgaja mlade, ki cenijo lastne sposobnosti in spoštujejo druge.